

1996-02-07

95-11-07

SvK

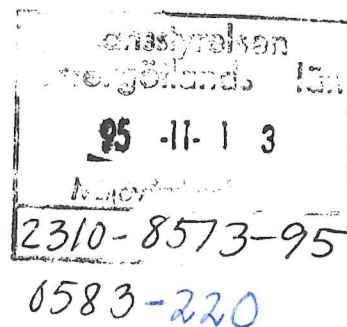
Ad acta 1996-02-07

Ärendet avskrivs med beslut 1995-11-07
om bildande av naturreservatet.

SvK
SvK

MT
MT

Enligt sändlista

Beslut om bildande av kommunalt naturreservat för Sjöbo-Knäppanområdet i Motala kommun

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Motala kommun har den 19 oktober 1995, § 126, med stöd av delegation från länsstyrelsen, beslutat att inrätta naturreservatet Sjöbo-Knäppan, med tekniska nämnden som naturvårdsförvaltare.

Naturreservatet Sjöbo-Knäppan omfattar del av fastigheterna Charlottenborg 2:10, Vedemö 13:1 och Vedemö 13:5 och utgör 38 hektar. Området avgränsning framgår av bifogat karta.

Detta beslut kan överklagas. Hur man överklagar, se bifogat informationsblad.

BESTÄLLARNÄMNDKANSLIET

Karin Fredricson
Karin Fredricson
Kommunekolog

Sändlista:

Naturvårdsverket, 2 ex.

Naturvårdsverket, enheten för naturvårdsdata, Marta Misterevicz, Blekholmsterassen 36, 106 48 Stockholm, 2 ex.

Lantmäteriet, Box 476, 581 05 Linköping

Länsstyrelsen i Östergötlands län, Miljövårdsenheten, 2 ex.

Skogsvårdsstyrelsen i Östergötlands län

Vattenfall Östsverige, Lars Samuelsson, Jan-Olof Zetterlund

Telia, Gunilla Wåhlberg, RUP SL, 609 89 Norrköping

Jan-Olof Ohlsson, Vedemö Dubbelgård

Roy Silvandersson, Breviks Gård

Motala Biologiska Förening, Anders Elf, Box 72, 591 21 Motala

Naturskyddsföreningen i Motala, c/o Thomas Lundqvist, Smålandsgatan 20 A, 591 60 Motala

Musei- och hembygdsföreningen, Charlottenborgs slott, 591 46 Motala

Fk. Motala kommun, kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, tekniska nämnden

MHN § 126

93/MH 0037

439

Bildande av naturreservatet Sjöbo-Knäppan

Beställarnämndskansliet redogör för ärendet i en skrivelse till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Skrivelsen finns utsänd med kallelsen till detta sammanträde.

Vid dagens sammanträde delas kompletterande handlingar ut.

Motalatrakten är mycket välförsedd när det gäller skyddsvärd natur med höga naturvärden. Några av områdena är idag skyddade genom statliga reservatsbeslut t ex Motalabuktens övärld och Staffanstorp. Ett område som idag inte har något statligt skydd är Sjöbo-Knäppanområdet. Detta är ett unikt område eftersom det inte bara hyser skyddsvärda växt- och djurarter utan också inom sina gränser rymmer hela biotoper som idag är försvinnande, t ex sumpskog och extremrikkärr. Området är också kulturhistoriskt intressant eftersom det bär mycket påtagliga spår efter gammal odlingsmöda.

Kommunala naturvårdsrådet initierade år 1990 tillkomsten av ett kommunalt naturreservat i Sjöbo-Knäppanområdet. Kommunfullmäktige beslutade 1993-11-22 att Sjöbo-Knäppan bör avsättas som naturreservat och att begära delegation för bildande av naturreservat hos länsstyrelsen och att delegationen ska lämnas till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Delegationsbeslut från länsstyrelsen, 1994-12-12, ger miljö- och hälsoskyddsnämnden i Motala kommun de befogenheter som normalt ankommer på länsstyrelsen enligt 7-12, 19 §§ samt 39 § första och andra styckena naturvårdslagen.

Medel för skötsel av naturreservatet finns under tekniska nämnden från och med 1995 års budget.

Samrådsremiss med berörda myndigheter och intresseorganisationer har utövats.

Ordföranden, Percy Sääf och Hans Holgersson yttrar sig.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut

1 Med stöd av 7 § naturvårdslagen förklarar miljö- och hälsoskyddsnämnden på till detta beslut fogad karta, (bilaga 1), med röd linje begränsat område såsom naturreservat, se bilaga till detta protokoll.

2 Upprättat förslag till reservatsföreskrifter för naturreservatet Sjöbo-Knäppan fastställs.

Justerande

FL. PA

Expedierat till:

MHK, ekologen = 2 ex

Utdragsbestyrkande

MHN § 126, forts 93/MH 0037 439

3 Upprättat förslag till skötselplan för naturreservatet
Sjöbo-Knäppan fastställs.

Justerande

Ex. ML

Expedierat till:

MHK, ekologen = 2 ex

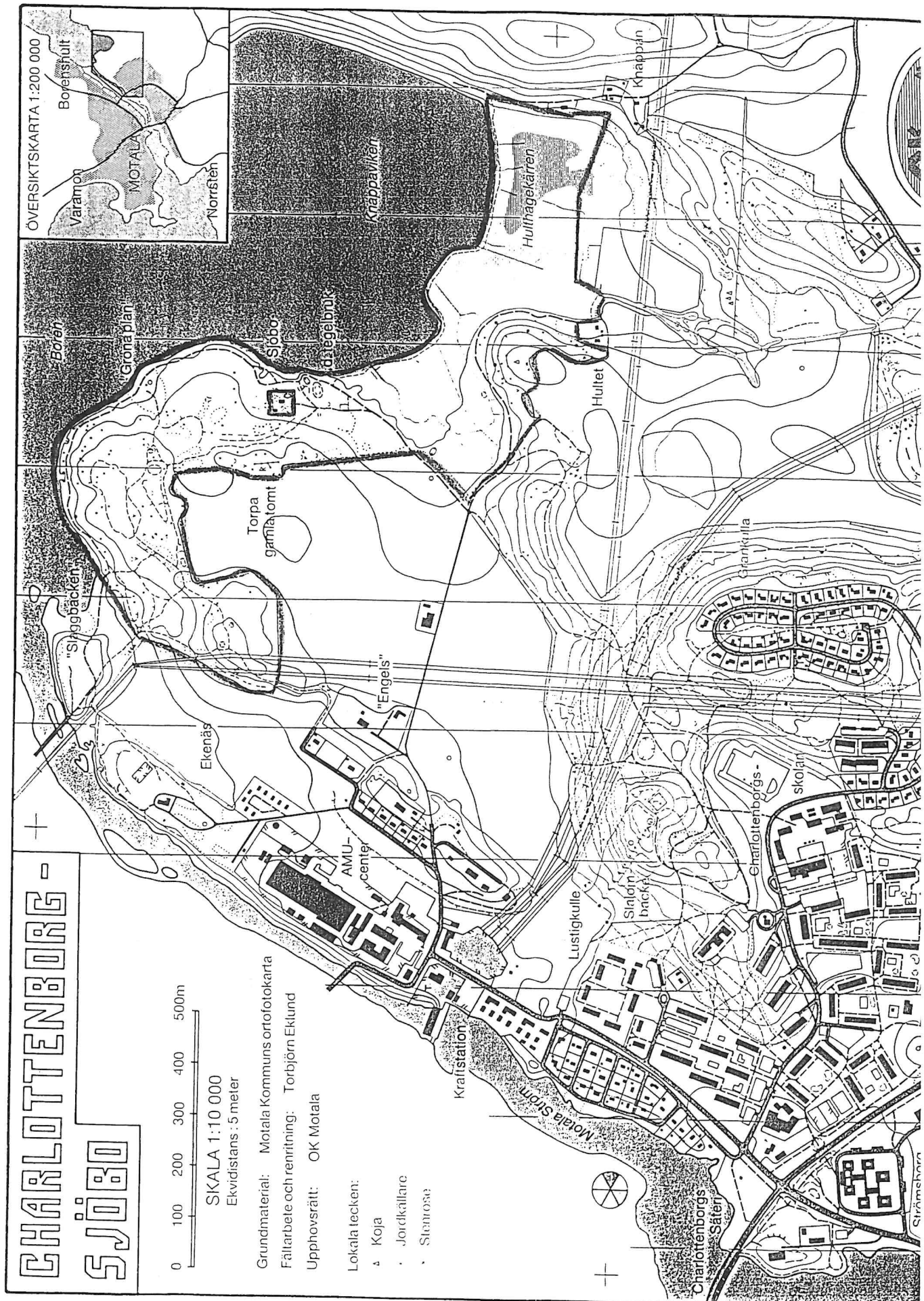
Utdragsbestyrkande

MB

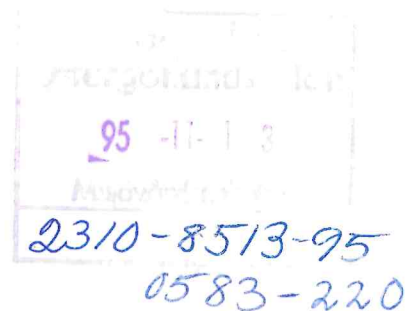
SJÖBO-KNÄPPANS NATURRESERVAT

Översiktskarta med reservatets gränser

Bilaga 1.

2x.

NATURRESERVATET

SJÖBO-KNÄPPAN

Beslut om bildande av naturreservat samt skötselplan

1995

NATURRESERVATET SJÖBO-KNÄPPAN

1995-10-10

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

sid

I. BILDANDE AV NATURRESERVATET SJÖBO-KNÄPPAN.....	3
1. ADMINISTRATIVA DATA.....	3
2. INLEDANDE BESKRIVNING AV OMRÅDET	3
3. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER.....	3
3.1 Grund för beslut	3
3.2 Reservatsföreskrifter	4
II. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN	7
1.1 Naturförhållanden	7
1.1.1 Geologi	7
1.1.2 Vegetation	7
1.1.3 Djurliv	8
1.2 Kulturhistoriska förhållanden	9
1.3 Markanvändning	9
1.4 Tillgänglighet	10
1.5 Störnings- och slitagekänslighet	10
1.6 Anordningar för friluftsliv	10
1.7 Källor	10
III. PLANDEL	11
1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK	11
1.1 Övergripande mål	11
1.2. Indelning i skötselområden samt skötselbeskrivning	11
2. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV	17
2.1 Övergripande mål	17
2.2 Riktlinjer och åtgärder	17
2.2.1 Tillgänglighet	17
2.2.2 Vandringsleder.....	17
2.2.3 Anordningar vid "Gröna plan"	17
2.2.4 Renhållning.....	18
2.2.5 Information	18
2.2.6 Fågeltorn	18
2.2.7 Tillsyn	18
2.2.8 Utmärkning av naturvårdsobjektets gräns	18

3. UPPFÖLJNING	18
4. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN	19
5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN	19

BILAGOR	20
---------------	----

1. Översiktskarta med reservatets gränser
2. Skötselplanekarta
3. Karta - Anordningar för friluftsliv
4. Vegetationskarta; med beskrivning
5. Jordartskarta
6. Skalbaggsinventering
7. Finansiering - ekonomisk utredning
8. Blankett - dokumentation av utförda åtgärder
9. Delegationsbeslut från länsstyrelsen 1994-12-02
10. Äldre kartmaterial (1600-tal, 1713 och 1768)
11. Samrådsredogörelse
12. Hur man överklagar.

I. BILDANDE AV NATURRESERVATET SJÖBO-KNÄPPAN

1. ADMINISTRATIVA DATA

Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	1995-10-19
Kommun	Motala kommun
Registerområde	Motala och Vinnerstads s:n
Läge	ca 4 km öster om Motala centrum, utmed Borens södra strand.
Kartblad	Ekonomiska kartbladet 8F 8b Topografiska kartbladet Linköping 8F NV
Areal	38 ha
Fastigheter/markägare	del av Charlottenborg 2:10 / Motala kommun del av Vedemö 13:1 / Roy och Christer Silvandersson, Breviks gård del av Vedemö 13:5 / Jan-Olof Ohlsson, Vedemö dubbelgård
Naturvårdsförvaltare	Motala kommun/tekniska nämnden

2. INLEDANDE BESKRIVNING AV OMRÅDET

Motalatrakten är mycket välförsedd när det gäller skyddsvärd natur med höga naturvärden. Några av områdena är idag skyddade genom statliga reservatsbeslut t ex Motalabuktens övärld och Staffanstorp. Ett område som idag inte har något statligt skydd är Sjöbo-Knäppanområdet. Detta är ett unikt område eftersom det inte bara hyser skyddsvärda växt- och djurarter utan också inom sina gränser rymmer hela biotoper som idag är i försvinnande, t ex sumpskog och extremrikkärr. Området är också kulturhistoriskt intressant eftersom det bär mycket påtagliga spår efter gammal odlingsmöda.

Idag har trycket på området ökat påtagligt från allmänheten, eftersom närområdena exploaterats för bostadsändamål. Delar av området har kallats fågelskyddsområde genom ett kommunalt beslut år 1968, vilket dock är ett otillfredställande skydd. För att värna om bevarandet av områdets naturvärden avsätter nu Motala kommun området till naturreservat, ett lagstadgat skydd enligt naturvårdslagen, efter erhållen delegation från länsstyrelsen. Områdets avgränsning, se bilaga 1.

Enligt kommunens översiktsplan ingår området i riksintresse för friluftsliv som en del av "Göta kanal med omgivningar" (F4). Därtill anges Knäppans kalkkärr vara riksintresse för naturvärden. Området skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön (enligt 2 kap 6 § naturresurslagen).

3. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

3.1 Grund för beslut

Naturvärde: Området består av i huvudsak lövskog med flera idag hotade ingående biotoper, t ex extremrikkärr och sumpskog.

Kalkkärret, i östra delen, är av riksintresse för naturvården (NE 22, Knäppan i länsstyrelsens registerblad) p g a att det är ett stort extremrikkärr med mycket värdefull flora, främst orkidéer. Några andra intressanta arter som förekommer är bl a näbbstarr, majviva och svarthö.

Lövskogen tillsammans med de strandnära vassområdena i Boren är ypperliga fågellokalerna samt hyser en värdefull flora. Lövskogen har naturvärdeklass 3 enligt rapporten Natur och Kulturmiljöer i Östergötland. Sumpskogen är intressant där tillgången på döda träd utgör uppehållsplatser för flera av våra rödlistade insektsarter.

Området är kulturhistoriskt intressant eftersom det bär mycket påtagliga spår efter gammal odlingsmöda. Området har nyttjats för bl a bete och slåtter ända tillbaka på 1600-talet enligt gammalt kartmaterial.

Området är också mycket värdefullt för det rörliga friluftslivet.

Syfte: Ändamålet med reservatet är att för framtiden bevara områdets natur- och kulturvärden genom att hålla delar av kulturlandskapet levande och skydda känsliga växt- och djurarter och skydda området mot exploatering och förslitning.

Området är också värdefullt för rekreation och friluftsliv vilket det fortsättningsvis skall kunna nyttjas till.

Inom betydande avgränsade områden skall naturskogen utvecklas vidare genom fri utveckling för att i framtiden bevaras. Restaurering av de äldre kulturhistoriskt intressanta vegetationstyper ger värdefull kunskap om vårt gamla kulturlandskap.

Beslut: Med stöd av 7 § naturvårdslagen förklarar Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) på till detta beslut fogad karta (bilaga 1), med röd linje begränsat område såsom naturreservat.

MHN i Motala kommun har, efter delegationsbeslut av länsstyrelsen 1994-12-02, även de befogenheter som tillkommer länsstyrelsen enligt 7-12 och 19 §§ naturvårdslagen för Sjöbo-Knäppanområdet. De befogenheter som tillkommer länsstyrelsen enligt 39 § första och andra styckena naturvårdslagen ankommer på MHN för överträdelse av föreskrifter som beslutas av MHN. (bilaga 9).

Kommunfullmäktige beslutade 1993-11-22 att Sjöbo-Knäppan bör avsättas som naturreservat och att begära delegation för bildande av naturreservat hos länsstyrelsen och att delegationen skulle lämnas till MHN.

3.2 Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar kommunen med stöd av 8-10 § naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 uppföra ny byggnad eller ändra befintlig byggnad för att tillgodose ett väsentligt annat ändamål än det vartill byggnaden tidigare varit använd.
- 2 anlägga eller bredda väg.
- 3 anlägga eller upplåta plats för campingplats eller husvagnsuppställning.
- 4 anlägga eller upplåta plats för hamn, ny brygga eller anordna uppläggningsplats för båtar.
- 5 anlägga motorbana eller skyttebana eller anordna motor- eller skytteövning eller tävling.
- 6 dra fram luft- eller markledning.
- 7 anordna upplag annat än tillfälligt i samband med reservatets skötsel.
- 8 uppföra stängsel eller annan hägnad för annat än betesdrift.
- 9 bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, tippa eller utfylla.
- 10 ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse.
- 11 dika, dränera eller dämna.
- 12 röja, gallra eller avverka träd eller buskar annat än i överensstämmelse med fastställd skötselplan.
- 13 tillföra växtnäringsämnen, kalk eller vägsalt.
- 14 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
- 15 plantera in för trakten främmande djur- eller växtart.
- 16 jaga eller medföra jaktredskap utom vad avser skyddsjakt och viltvård. Fastigheterna Vedemö 13:1 och Vedemö 13:5 är undantagna från denna bestämmelse.

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

- 1 Utmärkning av och informationstavlor om reservatet.
- 2 Skötsel av området innefattande erforderliga röjnings-, gallrings- eller avverkningsåtgärder samt att delar av området kan upplåtas för bete eller slåtter, allt enligt fastställd skötselplan.
- 3 Utförande och underhåll av vissa anläggningar eller anordningar för allmänhetens utnyttjande av området i enlighet med fastställd skötselplan.

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 skada eller borttaga naturföremål eller ytbildningar.
- 2 gräva upp växter.
- 3 ta döda träd, både rotstående och liggande, till ved eller dylikt.
- 4 göra upp eld annat än på särskilt anvisad plats.
- 5 på störande sätt använda radio, bandspelare eller dylikt.
- 6 uppträda så att djurlivet störs, t ex klättra i boträd.
- 7 medföra okopplad hund.
- 8 rida eller cykla på stigar eller i terrängen.

- 9 använda motordrivet fordon (undantag gäller vintertid för snöskoter då skidspår upplägges).
- 10 tälta mer än två dygn i sträck.
- 11 anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning.

Efter särskild ansökan kan undantag från vad som sagts under A och C meddelas av Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Motala kommun, i samband med vetenskapliga undersökningar av reservatets flora, fauna och geologi.

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen.
--

- 1 Kommunen meddelar härmed föreskrifter för naturvårdsförvaltningen av naturreservatet Sjöbo-Knäppan genom att fastställa bifogad skötselplan.

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning dock kan en omprövning ske om särskilt behov uppstår. Sådant behov skall anmälas av naturvårdsförvaltaren. Naturvårdsförvaltaren skall även göra en översyn av skötselplanen vart tionde år. Skötselplanen har upprättats av Motala kommun.

- 2 Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar.
- 3 Naturvårdsförvaltare skall vara Motala kommun som fortlöpande skall samråda med länsstyrelsen och berörda markägare vid förvaltningen.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Hur man överklagar, se bilaga ¹² 8.

Karin Fredricson
Kommunekolog

II. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

1.1 Naturförhållanden

1.1.1 Geologi

Området är beläget på de sedimentära bergarter av kalksten, skiffer och slamsten. Dessa sedimentära bergarter tillhör lagerserier som avsattes under den geologiska tidsepoken Ordovicium, d v s för 450-500 miljoner år sedan.

De lösa avlagringarna inom Sjöbo-Knäppan är skiftande till karaktären. Längst i söder, inom kärrområdet d v s Hulthagekärret (idag kallat Knäppankärret) är jordarten kärrartad. Angränsande, högre upp belägna, jordarter består av varvig lera och blockfattig sandig-moig morän med stort lerinnehåll. Norr om kärrområdet består jordarterna av glacial grovlera som nordväst avbruten av glacial mjåla. Den svaga höjdsträckningen längst i norr består av, delvis svallad, sandig-moig morän. Naturreservatet Sjöbo-Knäppan ligger inom mellansvenska israndzonen. (Jordartskarta se bilaga 5.)

1.1.2 Vegetation

Vegetationen inom Sjöbo-Knäppanområdet är lövskogsdominerad. Många olika lövskogssamhällen finns företrädade, alltifrån det blöta lövkärret i söder upp till de torra moränbackarna i norr. (Vegetationskarta, se bilaga 4.)

Knäppankärret är av riksintresse för naturvärden p g a att det är ett stort extremrikkärr, ett s k kalkkärr, med mycket värdefull flora, främst orkidéer. I kalkkärret finns en rik förekomst av ängsnycklar inklusive varianter av vaxnycklar och blodnycklar samt flugblomster. Rikedomen av kärrknipprot i kärrets södra del är imponerande. Svarthö, som är en relik från sen glacial tid, växer också i kärret. Majviva, näbbstarr, axag och tätört är andra arter som finns i kärret. och är också värda att nämna. Totalt har ca 100 arter hittats i området.

Kalkkärrarna är en av Östergötlands mest särpräglade biotoper. De återfinns uteslutande på kambrosilurslätten i länets västra del. Biotopen har under 1900-talet blivit alltmer sällsynt p g a uppodling, dikning och upphörd hävd. En förutsättning för uppkomsten av ett kalkkärr är att det finns kalk i berggrunden eller i jordtacket och att det finns rinnande vatten, framspringande ur s k upprinnor eller källor.

Området mellan Knäppankärret och vägen till torpet Sjöbo består i huvudsak av lövsumpskog, men en del granskogspartier finns också. Död ved i form av högstubbar, torrträd och lågor finns det förhållandevis mycket av. Trolldruva, berberis, ormbär, ekorrbär, blåsippa, lungört, älgört, stinksyska och bergsslok är några av de växter som finns i fältskiktet.

Området kring torpet Sjöbo och norr därom är idag lundartad lövskog. Bland lövträden finns en stor artrikedom där bl a ek, ask, alm, lind, körsbär, björk, vildapel förekommer. Ytterst få barrträd finns. Buskskiktet domineras av hassel, hagtorn, nypon och brakved. Vårärt, lungört, gullviva, blåsippa, skogsviol, humleblomster, smultron, hässelklocka, skogsnäva, kirskål och bergsslok är några av de växter som finns i fältskiktet.

1.1.3 Djurliv

Området består av flera olika vegetationstyper varför djurlivet, både det högre som det lägre faunan är varierande och artrik. De olika vegetationstyperna har sammanställts till två huvudområden beträffande faunan. De är något olika till sin karaktär.

Område 1: Det utgörs av den fuktiga och kärrlika lövskogen i söder samt den på torrare mark i väster växande lövskogen.

Område 2: De forna hag- och ängsmarkerna i norr d v s Sjöbo-Rävabacken. Området utgörs av den nu lundartade ekhagen kring torpet Sjöbo och norrut.

Område 1:

Av de däggdjur som finns utgörs en stor del av en stor rådjursstam. Fälthare förekommer regelbundet till rikligt. Mink finns uteslutande sjökanten. Av gnagare finns på torrare partier skogsmöss, medan vattensork och åkersork trivs i de mer fuktiga områdena. Grävling strövar regelbundet genom området, även om grytet ligger utanför. I normala fall finns också rävar. Vid stenrösen har småvessla observerats. Av de biotoper som en svensk skogsmark kan uppvisa är den fuktiga lövskogen en av de mest intressanta. Här finns förutsättning för ett rikt insektsliv, både när det gäller insekter knutna till vatten som till torr ved. Dessutom finns gläntor och kantzoner vilket i sig befrämjar ett rikt insektsliv.

Rödlistade skalbaggar är funna i sumpskogen, fem arter som är klassade som hänsynskrävande (hotkategori 4). (Se bilaga 6.) De är knutna till i huvudsak murken lövträdsved eller på denna levande trädsvampar.

Det rika insektslivet är en förutsättning för ett mycket varierat och artrikt fågelbestånd. Exempel på arter i sumpskogen är trastar av olika arter samt olika sångare. Här häckar också stenknäck och den allt mer sällsynta mindre hackspetten. Den senare lever i stor utsträckning på insekter som lever i död eller döende ved. Talgoxe, blåmes och entita är vanliga arter medan stjärtmesen är mer sällan sedd. Morkullan finns i området.

Område 2:

Däggdjuren utgörs mest av rådjur, fälthare och skogsmöss. Både småvessla och hermelin är observerade inom området. Troligen förekommer även hasselmus, vilket i så fall ytterligare höjer naturvärdet.

De täta hagtornsbuskagen under ekarna är idealiska för en lång rad fåglar. Exempel på arter som återfinns i dessa igenväxningsmarker är grönfink, bofink, gulspurv, näktergal, rosenfink, lövsångare, grönsångare och törnsångare. Kattuggla häckar i bohål, så även storskrake. Under våren finns mycket gott om koltrast och taltrast. Den nordvästra delen av området utgörs av en torrare backe med grupper av hagtorn och nypon omväxlande med öppna gräsbevuxna ytor. Här finns bl a törnskata, grönfink och ärtsångare.

Rödlistade skalbaggar är funna i eklunden, två arter som är klassade som hänsynskrävande (hotkategori 4). (Se bilaga 6.) De är knutna till i huvudsak murken lövträdsved eller på denna levande trädsvampar. Med tanke på den ringa fångstinsatsen är antalet rödlistade arter anmärkningsvärt högt i ett så tätortsnära område som detta rör sig om.

1.2 Kulturhistoriska förhållanden

Hela det aktuella området är gammal kulturmark. Studerar man äldre kartmaterial (1600-tal, 1713 och 1768) (bilaga 10) samt den litteratur som finns bevarad bl a Carl Fredrik Broocman 1760 "Beskrivning över Östergötland" får man en god uppfattning om hur marken varit använd. Tidigare markanvändning präglar ännu idag landskapet och det finns mycket som påtagligt minner om svunna tider.

Området har tillhört sätesgården Charlottenborg, som bildades genom sammanslagning av tre äldre gårdar 1662. Dessa gårdar med underlydande torp var Vräknebo, Kråksten och Torpa. De två sistnämnda finns utmärkta på nutida kartor. Torpa kan skönjas som fornlämning rakt väster om torpet Sjöbo och är lagskyddad enligt 2 kap 1§ KML (SFS 1988:950). Kråksten som namn och byggnader levde kvar så sent som 1768, medan Torpa redan tidigare försvunnit. I storskiftesdelningsprotokollet från 1768 står bl a "Kråkstensgårdet bättre ler och örmylla fram emot gården, och der som Torpa gård har stådt".

De tre gårdarna tillhörde tidigare Kungsgården i Motala (1632-52). Att Charlottenborg var en stor och välmående gård vittnar C F Broocman 1760 om: "Säteriets förmåner bestå uti 60 tunnars Utsäde, kostelig Äng, Ståteligt Mulbete, Skönt fiske uti Motala-älven och uti Boren, ansenlig skog, wacker Trädgård, tre humlegårdar, två Mjöl-Qvarnar, en såg, 10-12 underlydande bondehemman samt 2 rå och rörs Torp". "Kosterlig Äng och Ståteligt Mulbete" betyder i vårt fall nästan hela det på kartan markerade området, vilket de gamla kartorna utvisar mycket detaljerat.

Södra delen, d v s den del som idag är lövsumpskog, användes förr till stor del som ängsmark. Då förmodligen i form av våtmarksslätter. Delar har dock använts som betesmark.

De norra delarna d v s området kring Sjöbo och norrut mot Rävabacken var en glest trädbevuxen ängsmark som slogs och kanske efterbetades. En del av marken användes även som ren beteshage. Odlingssmark fanns insprängd speciellt mot den forna gränsen mellan Kråkstensängen och Torpaängen. Detta parti kan skönjas mycket tydligt i terrängen idag.

På senare tid har hela området använts som betesmark allteftersom man infört kulturvallar. Området har under de senaste 20 åren inte hävdats som betesmark, varför hela området är starkt igenvuxet och delvis antagit en lundartad karaktär. Ett fornminne som är en fångstgrop finns och är skyddad enligt 2 kap 1§ KML (SFS 1988:950). Sjöbo-området har även under sen tid industriellt använts av människan, då ett tegelbruk legat strax söder om torpet Sjöbo. Vittnesbörd om "tegelepoken" talar de otaliga lergravarna om.

Det äldre kartmaterialets utsagor innebär att området har som kulturmark en mycket lång kontinuitet, varför det är önskvärt att återigen hävda delar av de forna ängarna som betes- eller slättermark.

1.3 Markanvändning

Den forntida markanvändningen finns redovisad under föregående kapitel och på bifogad kartan från 1768. Ängen var förr bondens viktigaste ägoslag eftersom den gav vinterfoder till djuren. Området har gradvis utnyttjats allt mindre som betesmark till följd av det moderna jordbrukets inriktning med bete på kulturvallar istället för naturbeten. När Charlottenborgs egen djurhållning upphörde i början av 1960-talet på grund av att tätorten expanderade över de ägor som en gång tillhört gården innebar detta att betet på aktuella områden upphörde helt. Markerna har sedan slyat igen och gradvis fått den lundartade karaktär som det har idag i den norra delen.

I de södra delarna d v s sumpskogen har skogsbruk bedrivits på högre liggande mark i västra delen medan sumpskogen och kärrområdena är orörda.

Den nutida markanvändningen inskränker sig till en motions- och strövstig samt en öppen, vårdad yta vid badplatsen den s k "Gröna plan" för utflyktsändamål. Området är idag ett mycket omtyckt utflyktsmål för såväl skolor som dagis.

Gröna Plan har sedan lång tid varit bad och friluftsplats för Motala Verkstads och Klädesfabrikens folk. Hit gick man på sommarsöndagar under 1920- och 1930-talen med picknick. På 1920-talet fanns en präst, vid namn Hjalmar Wasser, i Motala som undervisade sina konfirmander på ett modernt sätt. Han samlade dem vid Gröna plan för bollspel och lekar och bjöd på saft och bullar och till det serverade han den konfirmationsundervisning som de skulle ha.

Redan på 1800-talet var Gröna plan ett kärt tillhåll för Motala Verkstads Arbetareförening, då de på pingstdagen marscherade dit med musikkåren i spetsen och åt frukost och kaffe.

1.4 Tillgänglighet

Det norra området är lättillgängligt och kan nås med både bil och cykel. Många människor promenerar även till området. Man kan komma till reservatet från flera håll. Man kan tas sig in i norra delen via "slaggbron" över Motala ström eller från Ekenäs där man kan parkera bil och promenera vidare. Vid torpet Sjöbo, i reservatet centrala del, finns en parkeringsplats som man kan nå från Charlottenborg.

I områdets södra del vid Knäppankärret finns ett litet utrymme för ett par bilar att stå på.

1.5 Störnings- och slitagekänslighet

Delar av området är störningskänsligt under våren då fåglarna häckar. Detta gäller norra området utefter stränderna och utefter stigarna. Utefter den största stigen i höjd med Sjöbo finns känslig flora i form av den ovanliga orkidéen nästrot.

Rent allmänt kan sägas att slitageskador uppkommer lätt på stigar i samband med snösmältning och tjällossning. Oroande är den användning av mopeder och motorcyklar som trots förbud framförs i området. Idag har trycket på området ökat påtagligt från allmänheten, eftersom närområdena exploaterats för bostadsändamål.

1.6 Anordningar för friluftsliv

Det finns få anordningar för friluftslivet. Vid Gröna plan, som ligger vid sjön och består av en öppen gräsyta som klipps, finns en badplats med brygga, eldstad med träbänkar runt och en soptunna. Fågeltorn, vindskydd och TC har funnits, men finns inte kvar längre. En motionsslinga utgår från Ekenäs.

1.7 Källor

Här redovisas en del litteratur och inventeringar som har använts som underlag vid utformningen av skötselplanen.

- Erik Henriksson, Motala kommun, 1995, *Vegetationsinventering inom Sjöbo-Knäppanområdet, Underlag för reservatsbildning och skötsel.*
- Nicklas Jansson, Motala kommun, 1995, *Skalbaggsinventering i Sjöbo-Knäppanområdet.*
- Pettersson Sören, 1990, reviderad 1993, *Förslag till skötselplan, Sjöbo - Knäppan.*
- Motala Biologiska Förening, 1982, *Botanisk inventering 1977-1978, stencil*
- Motala Biologiska Förening, *Sjöbo-Knäpparviken-området, en beskrivning och verksamhetsberättelse, stencil*
- Motala Biologiska Förening, 1982, *Sjöbo-Knäpparviken-området, förslag till skötsel, stencil.*
- Andersson Ing-Britt, Motala Biologiska Förening, 1985, *Häckfågeltaxering vid Knäpparviken.*
- Markheden Evald, Motala Biologiska Förening, 1986, *Fågelskyddsområdet Rävarbacken - Sjöbo - Knäppan, stencil*
- Andersson Agne, Motala Musei- och hembygdsförening, *"Lite historik om Gröna plan", stencil*
- Motala kommun, Göta kanal, 1977, *Landskaps- och naturvårdsplan, inventering och utvärdering.*
- Länsstyrelsen, *registerblad, riksintressant naturmiljö, nr NE 22, Knäppan, 1986*
- Henriksson Pernilla, Linköpings univ., 1994, *Historisk markanvändning av kalkkärr i Östergötland.*
- Gustavsson Lars-Åke, Länsstyrelsen, 1972, *Kalkkärr i Östergötland.*
- Länsstyrelsen, 1983, *Natur och kultur miljöer i Östergötland.*
- *Översiktplan för Motala kommun, 1990*
- Naturvårdsverket, Allmänna råd 89:3, 1989, *Naturresevat och naturvårdsområde, delegation till kommuner att bilda naturresevat och naturvårdsområde.*
- Naturvårdsverket, 1987, *Skyltar i naturskyddade områden, Handbok*

III. PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK

Skötselplanen omfattar dels denna textdel, dels bifogad skötselplanekarta. Förslag till skötselplan är ursprungligen framtagen av Sören Pettersson under 1990 på uppdrag av dåvarande Kommunala naturvårdsrådet. Kompletteringar och ändringar är genomförda av kommunekolog Karin Fredricson under 1995.

1.1 Övergripande mål

Målet för skötseln av området är att för framtiden bevara det art- och individrika växt- och djurlivet, samt att på begränsad del återställa delar av det gamla kulturlandskapet. Inom betydande avgränsade områden skall naturskogen utvecklas vidare genom fri utveckling.

Området är också värdefullt för rekreation och friluftsliv vilket det fortsättningsvis skall nyttjas till.

1.2. Indelning i skötselområden samt skötselbeskrivning

Reservatet är indelat i 12 skötselområden, se bilaga 2.

Skötselområde 1 2,0 ha

Beskrivning: Området utgörs av Knäppans kalkkärr (Hulthagekärret), ett område av riksintresse för naturvården (nr NE 22, Knäppan i länsstyrelsens registerblad) p g a att det är ett stort extremrikkärr med mycket värdefull flora, främst orkidéer. Kalkkärren är en av Östergötlands mest särpräglade biotoper.

En förutsättning för uppkomsten av ett kalkkärr är att det finns kalk i berggrunden eller i jordtäcket och att det finns rinnande vatten, framspringande ur s k upprinnor eller källor. För att särskilja kalkkärr från andra rikkärr används bl a näbbstarr, kärrknipprot och majviva som skiljearter. Dessa arter återfinns i Knäppankärret.

Karaktäristiska inslag är mängden av orkidéer. Lars-Åke Gustafsson säger i rapporten "Kalkkärr i Östergötland" 1972 följande: "Hulthagekärret står med de rikaste förekomsterna av ängsnycklar i landskapet, vax- och blodnycklar inberäknade (ängsnycklar ca 1500-2000 ex, vaxnycklar ca 800-850 ex samt blodnyckel ca 250-300 ex). Rikedomen av kärrknipprot i kärrets södra del är imponerande. De centrala partierna är av öppen karaktär med spridda tovor av ax-ag." Rapporten publicerades 1972, d v s för mer än 20 år sedan, men den är lika aktuell idag då kärret hyser en mångfald orkidéer. Senare inventeringar har genomförts i länsstyrelsens regi som också tydligt visar på områdets höga naturvärde och artrikedom.

På ett flertal lokaler, närmare 16, återfinns en nordlig växt - Svarthö, en relik från seneglacial tid. I Östgöta flora från 1874, redovisar lektor N C Kindberg, svarthö från 17 platser. Men dessa platser överensstämmer dåligt med nutidens växtlokaler.

Enligt rapport "Historisk markanvändning av kalkkärr i Östergötland", 1994, av Pernilla Henriksson, brukades Knäppankärret genom slätter vid tiden för laga skifte (1768). Del av området är idag instängslat, men betet har inte varit kontinuerligt.

Strandkanten består av en vassridå mellan kärret och sjön. Sprängört är funnen i denna yttre del vilket har föranlett en avstängande stängseldragning.

Mål: Bibehålla kärrets öppna ytor och bevara den rika floran, i särklass orkidéernas art- och individrikedom.

Åtgärder: Området buskröjes vartannat år och den instängslade delen betas under växtsäsongen, den andra delen kan eventuellt slås. Genom betet markbehandlas kärret genom tramp. Detta gynnar flera växtarter, t ex majviva, som kräver blottad mineraljord för att kunna expandera. Betet kan komma att utvidgas. Markbehandling kan även prövas med hjälp av försiktig bränning på ett begränsat område. Alla åtgärder som kan ändra områdets eller dess omlands hydrologi är förbjudet.

Ett par nya genomgångar görs i stängslet och en spångad led läggs i kärret. En informationstavla om kalkkärret sätts upp.

Skötselområde 2 1,0 ha

Beskrivning: Området är mycket blött. Området utgörs av ett opåverkat lövkärr med främst al och björk, samt enstaka mindre granar. Träden är förkrympta, ofta av "fjällbjörkkaraktär" samt

med ett buskliknande växtsätt. Träden växer på socklar. Buskskiktet består främst av sälj och andra videarter. Hela området är risigt och innehåller död ved i form av högstubbar och lågor. I fältskiktet utgör starkt tuvbildande gräs dominanter - mellan tuvorna finns vattensamlingar.

Kärrområdet är ur naturskyddssynpunkt värdefullt.

Mål: Bevarat lövkärr.

Åtgärder: Inga åtgärder, förutom att området betas. Området bibehåller sin karaktär om det undantas från skogsbruksåtgärder och åtgärder som kan förändra områdets hydrologi.

Skötselområde 3 0,4 ha

Beskrivning: Området utgörs av ett klibbalkärr med alar på socklar. Denna typ av biotop är i försvinnande, eftersom de i stor utsträckning är utdikade. Området innehåller mycket död ved i form av torrträd, högstubbar och lågor.

Biotopen är mycket värdefull både ur fauna- och florasynpunkt. Den döda veden utgör livsmiljö för vedlevande insekter. De vedlevande insekterna utgör i sin tur föda åt insektsätande fåglar t ex mindre hackspett. Alsocklarna är speciellt intressanta eftersom många av våra hotade och sällsynta mossarter förekommer i denna miljö.

Mål: Bevarat alkärr under fri utveckling.

Åtgärder: Inga åtgärder. Området bibehåller sin karaktär om det undantas från skogsbruksåtgärder och åtgärder som kan förändra områdets hydrologi.

Skötselområde 4 0,8 ha

Beskrivning: Området består av två delar:

1. En ljusöppen yta, troligtvis gammal odlingsmark. Marken är mycket bördig och med goda fuktighetsförhållanden. Den är bevuxen med alm, mycket vildapel och enstaka yngre gran. Buskskiktet utgörs av sälj- och videbuketter i grupper. Området övergår norrut successivt i kärrliknande lövskog med i huvudsak klibbalsbuketter, björk, sälj och enstaka granar. Fältskiktet domineras av älgört.
2. En planterad granskog i ca 25-30 års ålder. Denna är mycket tät och saknar i stort sett fält- och bottenskikt, p g a den dåliga ljusinstrålningen.

Mål: Lövskog med ädellövinslag, med ett varierande inslag av olika träd och buskar.

Åtgärder: Avverkning av granskog och återväxt sker naturligt genom uppslag av löv. På sikt lättare röjning. Vid denna åtgärd skall variation i såväl ålder som artsammansättning eftersträvas. Alm och vildapel prioriteras som huvudträdsdrag och gran hålls tillbaka.

Skötselområde 5 2,2 ha

Beskrivning: Området utgörs av en kulle - brant sluttande mot norr. Trädskiktet är lövdominerat och olikåldrigt med inblandning av äldre, grova granar. Andelen ädla lövträd, d v s ek, lönn, och alm är stort. Övriga lövträd utgörs främst av asp. Området innehåller en del död ved i form av lågor. Bottenskiktet, speciellt mossfloran är väl utvecklad.

Mål: Blandlövskog.

Åtgärder: En del av den grova granen kan plockhuggas och eventuellt frihuggning kring grova lövträd. Därvid tas stor hänsyn till på marken liggande lågor samt till på rot stående döda eller torra träd. Återväxt sker naturligt genom uppslag av löv. Efter utförd plockhuggning får området utvecklas fritt mot naturskog.

Skötselområde 6 0,5 ha

Beskrivning: Ett område på mycket fuktig mark, bevuxen med tät granskog i varierande ålder, med inslag av enstaka tallar. Eftersom marken är fuktig och grundvattenytan mycket hög växer granen mer eller mindre på socklar eller med på markytan liggande rötter. Högstubbar och lågor finns i riklig omfattning.

Området är genomdraget av igenslammade diken, men ändock stora. I dessa diken finns bl a kalkutfällningar, vilket visar på markens höga halt av kalksten. Området utvecklas nu mot en barrdominerad sumpskog av högörtstyp - en biotop som idag är ovanlig p g a att de i stor utsträckning har utdikats.

Området har idag sådana naturvärden att det kan bedömas vara värdefullt ur många aspekter bl a ur kryptogamsynpunkt.

Mål: Barrdominerad sumpskog av högörtstyp under fri utveckling.

Åtgärder: Inga åtgärder.

Skötselområde 7 7,7 ha

Beskrivning: Området består av lövsumpskog - delvis rent lövkärr. Dominerande trädslag är björk och klibbal. I de blötaste partierna - kärrområdena - dominerar alen som är grovvuxen och växer på socklar och i buketter. Området innehåller mycket död ved i form av torrträd, högstubbar och lågor varför området är mycket värdefullt för den lägre faunan. Även ur fågelsynpunkt är området intressant, speciellt för hackspettsarter och arter som föredrar fuktiga och risiga miljöer.

Buskskiktet utgörs främst av säl- och videbuskar. Området är genomdraget av nu igenslammade diken och bara fuktiga fläckar där en intressant fanerogamflora har etablerat sig, t ex dyveronika. Mossfloran är väl utvecklad på lågor och trädbaser. Den innehåller flera mycket intressanta arter, t ex skedbladsmossa, kärrnickmossa och fickbålmossa.

I norra delen bär området spår av lertäkt eller det tegelbruk som förr i tiden låg strax söder om torpet Sjöbo. Utmed strandkanten går en smal stig.

Området med sin för slättbygden mycket särpräglade miljö är ur naturskyddssynpunkt mycket värdefull.

Mål: Lövsumpskog-lövkärr under fri utveckling.

Åtgärder: Inga åtgärder, förutom att stigen utmed sjön skall spångläggas.

Skötselområde 8 3,7 ha

Beskrivning: Det är bevuxet med grov lövskog med alm, ek, asp, björk och al som dominanter. Området är i sin västra del gallrat, men hyser trots detta en del död ved, främst i form av högstubbar och lågor. Området har trots gallringsingreppet en prägel av naturskog. Buskskiktet är mindre väl utvecklat men tilltar i slutenhet mot sumpskogen i öster. Beståndet hyser höga naturkvaliteter, både när det gäller florin och faunan.

Område är ur naturskyddssynpunkt värdefullt. Bedömningen är att området i framtiden kommer att få allt högre naturvärde då det undantas från skogsbruksåtgärder.

Mål: Naturskogsliknande lövskog under fri utveckling.

Åtgärder: Inga åtgärder förutom att eventuellt frihuggning av grova lövträd.

Skötselområde 9 0,5 ha

Beskrivning: Området utgörs av en gräsyta framför torpet Sjöbo.

Mål: Slagen gräsyta.

Åtgärder: Årlig slåtter (ca 2 gånger per säsong.)

Skötselområde 10 4,1 ha

Beskrivning: Består idag av mer eller mindre igenväxta områden med ett trädskikt som främst består av gamla ekar och almar. Området utgörs historiskt sett av gammal ängsmark.

Den västra delen har ingått i den s k Kråkstensängen och har betats i sen tid och har idag karaktären av en betesmark under igenväxning. Den är fortfarande ljusöppen med snår av nypon, enstaka fågelbär, mycket ung asp och ask. Buskgrupper av hagtorn finns.

Den östra delen, på en karta från 1768 är det benämnt "Torpaängen med ek, björk, asp och alskog". Redan på kartor från 1600-talet är området benämnt som äng. Man kan idag skönja hur Torpaängen en gång såg ut. De grova ekarna är i flera fall många hundra år gamla. Buskskiktet är mycket rikt utvecklat och utgörs främst av hagtorn, hassel och i viss mån av slån. I fältskiktet finns bl a blåsippa, liljekonvalj, violer, kirskål och älgört. En liten granskogsplanering finns. Sydöstra delen har brukats i sen tid och är idag en högörsäng.

Delar av området har under senare tid använts som betesmark. Dock har inget bete förekommit på senaste 15-20 åren. Området är ur fågelsynpunkt intressant, då både rosenfink, näktergal och törnskata finns.

Torpa gamla tomt ligger i området och är lagskyddad enligt 2 kap 1 § KML (SFS 1988:950).

Mål: Ljusöppen beteshage med ett glest trädskikt av ek med flera lövträd. Det är, inte minst ur kulturhistorisk synpunkt, intressant att restaurera området.

Åtgärder: Området buskrojes på sådant sätt att buskgrupper och öppna ytor samspelar i variation, i skuggförhållanden och fuktighet. Granskogspartiet avverkas och återväxt sker naturligt genom uppslag av löv. I trädskiktet kan en försiktig gallring ske, som inriktas på att ta bort yngre undertryckta träd. Fågelfaunan i området får inte utsättas för negativ påverkan genom för kraftig röjning.

Området stängslas in och betas, helst med en kombination av nötkreatur och får. Observera att stängseldragningen inte får läggas över Torpa gamla tomt utan stängslet skall läggas runt om. I den västra sidan mot åkern skall stängslet sättas i dikeskanten.

Reagerar vegetationen gynnsamt på betning, gallring och röjning kan vissa partier hävdas genom årlig slåtter. Åtgärderna inom området utvärderas kontinuerligt (se vidare under rubrik Uppföljning). Reagerar vegetationen i högrötsängen, (fd åker) i den sydöstra delen, inte gynnsamt på betning, kan en markberedning bli aktuell samt eventuellt att så in inhemska ängsfröer.

Vid Torpa gamla tomt, som röjes fram, sätts en informationstavla upp som berättar om områdets historia.

Skötselområde 11 11,7 ha

Beskrivning: Området utgörs av de forna Torpaängen, Sjöheden och Kråkstensängen (1768). Sjöheden beskrivs som "beteshage med gran, björk och erre" och Kråkstensängen som "Kråkstensängen med ek, asp, björk och ahlskog bewäxt". Vegetationen består idag av i huvudsak alm-, ask-, ekskog och blandlövskog (se bilaga 4) och är lundartad, där fältskiktet består av bl a blåsippa, liljekonvalj, nejlikrot, skogsnäva och trolldruva. Mot nordväst finns område med gråal. Ut mot sjökanten är marken torrare och vegetationen inte så sluten som den annars är. Några små områden av mycket tätslutna granföryngringar i 15-20 års ålder finns, där busk- och fältskikt saknas helt. Marken är ställvis blockrik.

En fångstgrop finns i väster, på 1768 års kartan benämnd som "räfgröp". Kanske har den givit namn åt omkringliggande område, den s k Rävabacken. Ett gammalt vattenhål, idag bevuxet med sälgbuketter finns i västra delen.

Söder om torpet Sjöbo kan man skönja ruinerna av det gamla tegelbruket vars verksamhet man ser spår av i form av lergropar överallt inom hela Sjöboområdet. Flera spår efter gamla odlingar i form av odlingsrösen och dikessystem. 1768 års karta verifierar odlingarna.

Mål: Lundartad lövskog, i huvudsak av naturskogskaraktär.

Åtgärder: Granskogspartierna i området avverkas och återväxt sker naturligt genom uppslag av löv, helst ädellöv. En del röjning kommer att bli aktuell i uppkommande lövskog. Utefter sjön kan siktröjningar utföras, om de utförs så att variation och fågelskydd beaktas. En del frihuggning runt gamla grova träd kan göras.

Röjningar kan göras så att kulturlämningarna framgår tydligare. Fångstgropen, som är ett lagskyddat fornminne, framröjes och en informationstavla uppsätts. En informationstavla sätts också upp vid det gamla tegelbruket.

Skötselområde 12 0,5 ha

Beskrivning: Området utgörs av en öppen gräsklädd yta som klipps. Ytan användes för solbad och rekreation och benämns "Gröna plan". Brygga, eldstad med träbänkar finns.

Mål: Rekreativsområde.

Åtgärder: Se under rubrik: Anordningar för friluftslivet.

2. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

De övergripande målet för området när det gäller rekreation och friluftsliv skall vara att bibehålla områdets lättillgänglighet, öka allmänhetens medvetande om natur- och kulturvärden genom lämplig information, samt att underhålla de anläggningar som finns idag eller som planeras.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet

Det norra området är lättillgängligt och kan nås med både bil och cykel. Många människor promenerar även till området. Man kan komma till reservatet från flera håll. Man kan tas sig in i norra delen via slaggbroen över Motala ström eller från Ekenäs där man kan parkera bil och promenera vidare. Vid torpet Sjöbo, i reservatet centrala del, finns en parkeringsplats som man kan nå från Charlottenborg. Parkeringsplatsen vid Sjöbo iordningställs och underhålls av kommunen.

I områdets södra del vid Knäppankärret finns ett litet utrymme för ett par bilar att stå på.

2.2.2 Vandringsleder

Det finns markerade och frekventerade stigar runt hela det norra området. Många promenerar och motionerar i området. Den stig som löper runt det norra området och som är speciellt utmärkt på kartan över fritidsanläggningar kan användas som en permanent naturstig med naturinformation uppsatt med jämna mellanrum. Stigen märks ut med trästolpar som underhålls årligen. Røjningar utmed stigen får ske till en totalbredd av ca 2 m.

Utefter sjökanten i det södra området finns en dåligt underhållen stig. Dess dåliga standard gör att inte många går där. Denna led (stig) förses med spångar och underhålls för att på så sätt utvidga allmänhetens möjligheter att ta del av sumpskogens, vassområdets och Knäppankärrets särpräglade växt- och djurvärld.

En spångad led läggs även i Knäppankärret.

Med tanke på slitagekänsligheten i marken och störningskänslig fauna uppsättes förbudsskyltar mot, eller andra anordningar som förhindrar, otillbörlig motor- och cykeltrafik eller ridning.

2.2.3 Anordningar vid "Gröna plan"

Eldstad finns vid Gröna plan. Den består av ett stort cementrör med ett löst liggande grillgaller. Den skall kontinuerligt förses med ved, så att inte åverkan sker på skog eller fasta anläggningar. Runt eldstaden finns träbänkar som skall underhållas.

Sanitär anordning i form av TC skall iordningställas vid Gröna plan.

Soptunna skall finnas vid grillplatsen.

Badbrygga finns som läggs i på våren och tas upp på hösten.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för alla anordningars skötsel.

2.2.4 Renhållning

Soptunnor skall finnas vid parkeringsplatsen vid Sjöbo samt vid Gröna plan. Naturvårdsförvaltaren ansvarar och ombesörjer städning och renhållning inom hela Sjöbo-Knäppanområdet.

2.2.5 Information

För att öka allmänhetens medvetande skall fem övergripande informationstavlor uppsättas, placering se bilaga 3. På dessa lämnas information om reservatsföreskrifter, områdets natur- och kulturhistoriska värden, stigar, anordningar för friluftsliv mm. En folder bör tas fram och finnas tillgänglig för allmänheten. Dessutom kan naturinformation uppsättas utefter en stig som ger en lagom lång och varierande promenad (naturstig).

Vid Torpa ruin uppsättes en informationstavla som berättar om områdets historia. Vid fångstgropen ("räfgropen") i skötselområde 18 skall även en informationstavla uppsättas.

Vid Knäppankärret bör även en informationstavla sättas upp som beskriver dess särpräglade natur i mer detalj.

2.2.6 Fågeltorn

Den inre delen av Knäppaviken är en rik fågelbiotop med många intressanta arter. För att lättare kunna studera dessa kan ett enklare fågeltorn, en skåpe, uppsättas vid strandkanten söder om Sjöbo. Tornet underhålls årligen. Två alternativa placeringar finns, se bilaga 3.

2.2.7 Tillsyn

I takt med att omkringliggande områdens exploatering ökar allmänhetens tryck på Sjöboområdet som rekreationsområde. Detta medför också slitage och skadegörelse, medveten som omedveten. För att i någon mån stävja skadegörelse skall en kommunal tillsynsman utses, vars åliggande regleras i ett tjänstereglemente.

2.2.8 Utmärkning av naturvårdsobjektets gräns

Gränsmarkeringar skall utföras av naturvårdsförvaltaren enligt Svensk Standard (SIS 03 15 22).

3. UPPFÖLJNING

Effekterna av utförda åtgärder måste följas upp. Detta är nödvändigt för att bedöma om åtgärderna varit ändamålsenliga och kostnaderna rimliga i förhållande till resultatet.

Uppföljningen skall visa att målsättningen, dvs att skötseln skall gynna vissa speciella naturvärden, uppnås. Uppföljningen skall sedan ligga till grund för ändringar i skötseln och revidering av skötselplanen.

Uppföljningen kan delas upp i två delar: årsvisa noteringar och noggranna inventeringar vart 5 - 10 år.

En detaljinventering är genomförd under sensommaren 1995 inom skötselområde 10. Provrutor finns utlagda i den öppna gräsmarken på flera platser och fotodokumentation är gjord (se bilaga 4). Provrutorna skall nyinventeras efter 5 och 10 år efter betet kommit igång.

Utförda åtgärder skall dokumenteras av naturvårdsförvaltaren genom att tid, plats, metoder, kostnader mm noga anges. Blanketten "Dokumentation av utförda åtgärder" skall användas. (Bilaga 8)

4. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

En översyn av skötselplanen bör göras senast om 10 år, för att bedöma behovet av en eventuell revidering. Revideringen berör i första hand riktlinjer och åtgärder.

5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

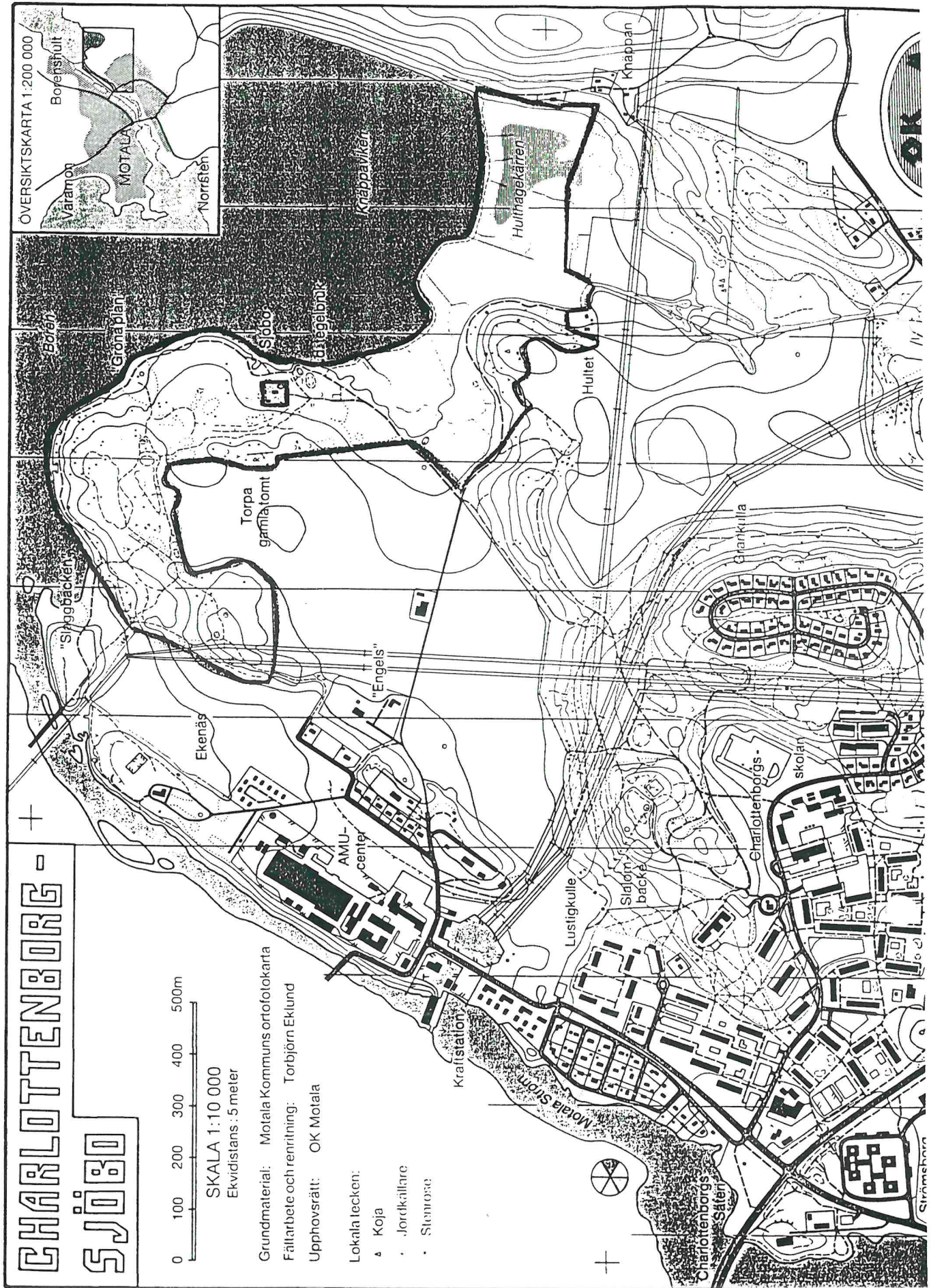
En ekonomisk utredning har genomförts som ligger till grund för budgeterade medel. Utredningen biläggs (bilaga 7). Motala kommun via tekniska nämnden är naturvårdsförvaltare och svarar härmed för kostnader i samband med skötsel av reservatet, vidare för uppföljning och underhåll av anordningar för friluftsliv, framställning och utplacering av informationsskyltar, folder, utmärkning av reservatets gräns samt tillsyn. Intäkter av eventuellt gagnvirke tillfaller naturvårdsförvaltaren. Naturvårdsförvaltaren bekostar omhändertagande av sopor och latrin.

BILAGOR

SJÖBO-KNÄPPANS NATURRESERVAT

Översiktskarta med reservatets gränser

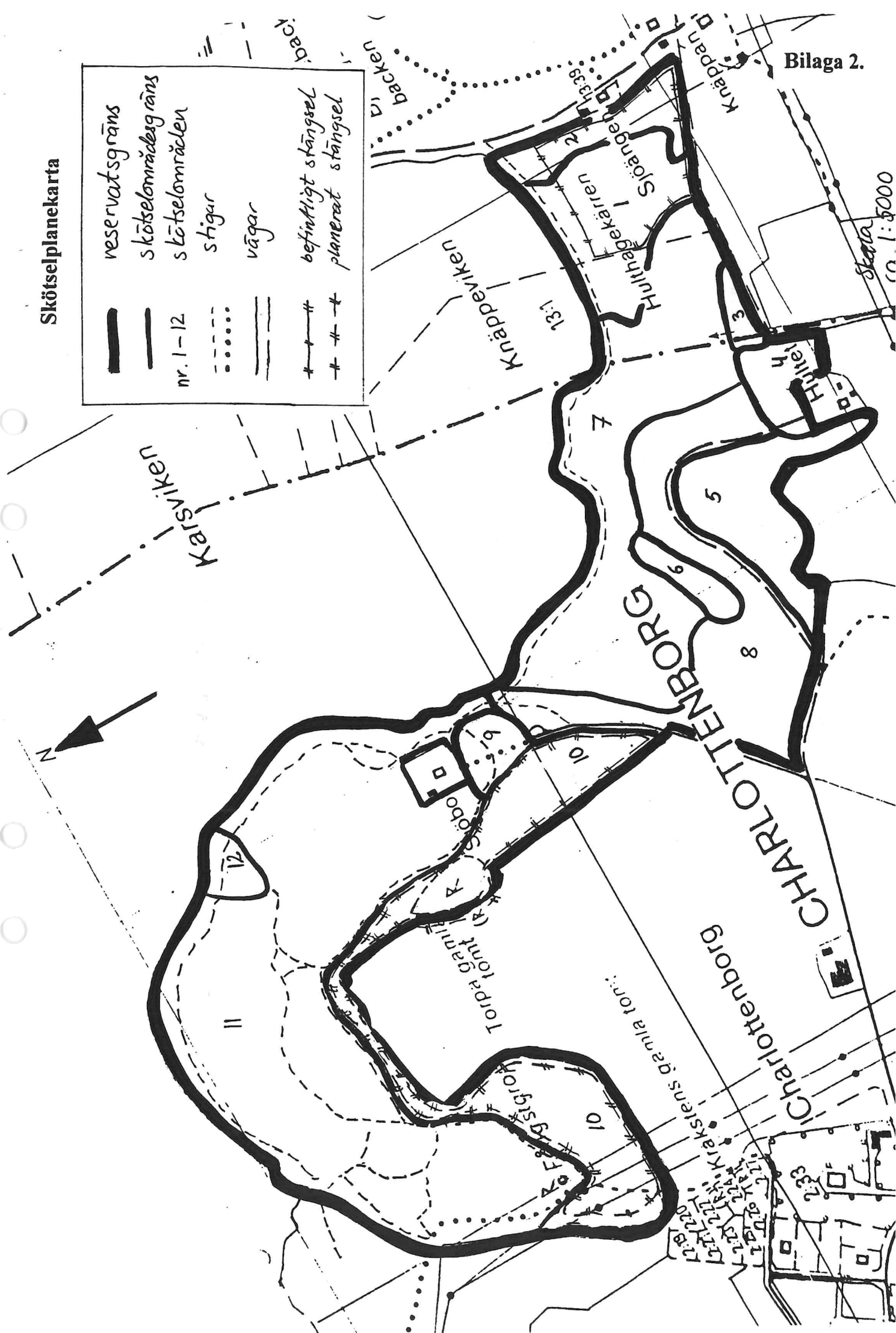
Bilaga 1.

IX.

Skötselplanekarta

	reservatsgräns
	skötselområdesgräns
	skötselområde
	stigar
	vägar
	befintligt stängsel
	planerat stängsel

Karta - Anordningar för friluftsliv

